
Vergaderjaar 2007–2008

31 444 IV

Jaarverslag en slotwet Koninkrijksrelaties 2007

Nr. 2

**RAPPORT BIJ HET JAARVERSLAG 2007 VAN
KONINKRIJKSRELATIES (IV)**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 21 mei 2008

Hierbij bieden wij u aan het op 7 mei 2008 door ons vastgestelde «Rapport bij het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties (IV)».

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
secretaris

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Over Koninkrijksrelaties (IV)	5
1.2	Over dit onderzoek	5
2	Oordelen Algemene Rekenkamer over het jaarverslag	7
2.1	Oordeel over de financiële informatie	7
2.2	Oordeel over de saldbalans en toelichting	7
2.3	Oordeel over de informatie over de bedrijfsvoering	9
2.4	Oordeel over de informatie over het gevoerde beleid	9
3	Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer	10
3.1	Reactie minister	10
3.2	Nawoord Algemene Rekenkamer	10
Bijlage 1	Overzicht fouten en onzekerheden in de financiële informatie in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties	11
Bijlage 2	Gebruikte afkortingen	16
	Literatuur	17

1 INLEIDING

In dit rapport presenteren wij de oordelen en de belangrijkste bevindingen van ons rechtmatigheidsonderzoek van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Hieronder geven we eerst een beschrijving van dit begrotingshoofdstuk. Ook gaan we in op onze onderzoeksaanpak en wijze van rapporteren. In hoofdstuk 2 presenteren wij vervolgens onze oordelen over het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties (IV). In hoofdstuk 3 staat de reactie van de minister op dit onderzoek.

1.1 Over Koninkrijksrelaties (IV)

Wij rapporteren per begrotingshoofdstuk over de resultaten van ons onderzoek. In totaal zijn er 26 begrotingshoofdstukken. Dit rapport gaat over begrotingshoofdstuk IV: Koninkrijksrelaties. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor dit begrotingshoofdstuk.

Het begrotingshoofdstuk kent twee beleidsartikelen, namelijk:

- waarborgfunctie;
- bevorderen autonomie Koninkrijkspartners.

De waarborgfunctie vloeit voort uit artikel 43 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Deze waarborgfunctie heeft betrekking op fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van bestuur.

Daarnaast wil de Nederlandse overheid de autonomie van de Koninkrijkspartners bevorderen. Daarvoor werkt zij samen met de Nederlandse Antillen en Aruba bij de kerntaken bestuur, economie, rechtszekerheid, veiligheid en onderwijs.

De uitgaven van Koninkrijksrelaties in 2007 bedroegen € 247,8 miljoen. De verplichtingen bedroegen € 251,7 miljoen en de ontvangsten € 14,5 miljoen.

1.2 Over dit onderzoek

De Algemene Rekenkamer doet jaarlijks rechtmatigheidsonderzoek bij de rijksoverheid. Dit doen wij door na te gaan of de jaarverslagen van de ministers voldoen aan de eisen die de Comptabiliteitswet 2001 (CW 2001) stelt: is de financiële informatie, de informatie over bedrijfsvoering en de informatie over beleid tot stand gekomen volgens de daarvoor geldende regels en goed weergegeven?

Daarnaast onderzoeken we ook de bedrijfsvoering zelf. Hiervoor gaan we onder andere na of het financieel beheer en materieelbeheer voldoen aan de eisen die de CW 2001 stelt. De bedrijfsvoering van Koninkrijksrelaties is onderdeel van de bedrijfsvoering van het Ministerie van BZK, waarover wij rapporteren in ons *Rapport bij het Jaarverslag 2007* van het Ministerie van BZK.

In onze rapporten bij de jaarverslagen melden we zowel de fouten en onzekerheden in de financiële informatie die de *kwantitatieve* tolerantiegrenzen overschrijden als de fouten en onzekerheden in de financiële informatie die de *kwantitatieve* tolerantiegrenzen overschrijden. Onder «fouten» verstaan we financiële informatie die niet *rechtmatig* tot stand gekomen is (het begrotingsgeld is niet volgens de regels uitgegeven) of

die niet *deugdelijk is weergegeven* (er is geen goede verantwoording afgelegd in het jaarverslag). Van «onzekerheden» spreken we wanneer we door onvolkomenheden in het financieel beheer niet kunnen vaststellen of er al dan niet sprake is van fouten.

Op www.rekenkamer.nl kunt u meer lezen over hoe onze rapporten bij de jaarverslagen tot stand komen.

2 OORDELEN ALGEMENE REKENKAMER OVER HET JAARVERSLAG

De Algemene Rekenkamer heeft het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties beoordeeld. Wij hebben onderzocht of de minister het begrotingsgeld volgens de regels heeft uitgegeven en ontvangen en of zij daarover in het jaarverslag goed verantwoording heeft afgelegd. Verder hebben we onderzocht of de informatie in het jaarverslag over de *bedrijfsvoering* en over het gevoerde *beleid*, deugdelijk tot stand is gekomen en voldoet aan de daaraan te stellen kwaliteitsnormen.

In dit hoofdstuk lichten wij ons oordeel over het jaarverslag toe. Dit oordeel bestaat uit deeloordelen over:

- de financiële informatie (§ 2.1);
- de saldibalans (§ 2.2);
- de informatie over de bedrijfsvoering (§ 2.3);
- de informatie over het gevoerde beleid (§ 2.4).

2.1 Oordeel over de financiële informatie

De financiële informatie in het jaarverslag bestaat uit de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten in de verantwoordingsstaat en de toelichting daarbij.

De financiële informatie dient op grond van de CW 2001:

- rechtmatig tot stand te zijn gekomen;
- deugdelijk te zijn weergegeven;
- te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften.

Oordeel

De financiële informatie in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties voldoet aan de eisen die de CW 2001 stelt. Dit betekent dat wij geen belangrijke fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave hebben geconstateerd die de kwantitatieve tolerantiegrenzen overschrijden.

In bijlage 1 van dit deel van het rapport staat een overzicht van alle fouten en onzekerheden.

Het bedrag aan verplichtingen en uitgaven omvat in totaal € 19,4 miljoen respectievelijk € 1,9 miljoen aan overschrijdingen op begrotingsartikel 2. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de hiermee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij ons oordeel over de financiële informatie mogelijk herzien.

2.2 Oordeel over de saldibalans en toelichting

De saldibalans is een overzicht van de posten die aan het eind van het jaar nog openstaan en die naar het volgende jaar moeten worden meegenomen. Bij de saldibalans hoort een toelichting waarin nadere informatie wordt verstrekt over de afzonderlijke posten op deze balans.

De informatie in de saldibalans dient op grond van de CW 2001:

- rechtmatig tot stand te zijn gekomen;
- deugdelijk te zijn weergegeven;
- te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften.

Oordeel

De informatie in de saldibalans in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties voldoet aan de eisen die de CW 2001 stelt. Dit betekent dat wij geen belangrijke fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave hebben geconstateerd die de kwantitatieve tolerantiegrenzen overschrijden.

In 2007 heeft het Ministerie van BZK voor een bedrag van € 36,5 miljoen aan openstaande voorschotten in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties afgerekend. Wij hebben vastgesteld dat deze afrekeningen voldoen aan de daaraan te stellen eisen.

In bijlage 1 van dit deel van het rapport staat een overzicht van alle fouten en onzekerheden.

Schuldsanering

Het Ministerie van BZK heeft afspraken gemaakt over de nieuwe staatkundige verhoudingen met het Land Nederlandse Antillen en met de eilandbesturen van Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. Onderdeel van deze afspraken is een schuldsanering en het overnemen van betalingsachterstanden door Nederland tot een bedrag van € 2,2 miljard.

In 2007 heeft het Ministerie van BZK € 75,5 miljoen gestort op een geblokkeerde bankrekening van de Nederlandse Antillen ten behoeve van de latere sanering van betalingsachterstanden. Dit bedrag is verantwoord op de saldibalans van Koninkrijksrelaties. De afspraken voor de sanering van de betalingsachterstanden van de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (€ 33 miljoen) zijn in mei 2007 gemaakt. Het Ministerie van BZK heeft hierover met de eilanden eind 2007 aanvullende afspraken gemaakt:

«De Staatssecretaris kan (...) een betalingsachterstand die niet voorzien is van een goedkeurende accountantsverklaring, betalen indien voldoende aannemelijk is gemaakt dat de betalingsachterstand in kwestie bestond op 31 december 2005 en in relatie staat tot de taken en verantwoordelijkheden van het bestuur van de eilanden.»

Het Ministerie van BZK heeft de Tweede Kamer op 24 april 2008 (BZK, 2008) geïnformeerd over de aanvullende bepaling. Door deze aanvullende afspraken *kan* de staatssecretaris ook achterstallige betalingen van de eilanden vergoeden, als de informatie daarover niet voorzien is van een goedkeurende accountantsverklaring. Mogelijk voegt het ministerie eenzelfde clause toe aan de afspraken met andere entiteiten.

De aanvullende afspraken zijn niet strijdig met de Comptabiliteitswet 2001. Wel zijn wij van mening dat er door deze afspraken een verhoogd risico van misbruik en oneigenlijk gebruik van de regelgeving ontstaat. Dat komt doordat het Ministerie van BZK ook betalingsachterstanden kan betalen die het ministerie niet objectief kan vaststellen, maar wel voldoende aannemelijk acht.

De Algemene Rekenkamer beveelt de minister aan om criteria te formuleren voor aannemelijkheid. Deze criteria kunnen betrekking hebben op zowel de inhoud als het proces van vaststelling. Zonder dergelijke criteria is de kans reëel dat wij bepaalde bedragen niet rechtmatig kunnen verklaren.

Het Ministerie van BZK is in overleg getreden met de Algemene Rekenkamer over de aanvullende bepaling. Wij hebben onlangs onze kanttekeningen bij de aanvullende bepaling verstrekt.

2.3 Oordeel over de informatie over de bedrijfsvoering

In de bedrijfsvoeringsparagraaf van het Jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties verantwoordt de minister van BZK zich over de rechtmatigheid van de begrotingsuitvoering (of het begrotingsgeld volgens de regels is uitgegeven) en over de totstandkoming van de beleidsinformatie.

De informatie over de bedrijfsvoering dient op grond van de CW 2001:

- op deugdelijke wijze tot stand te zijn gekomen;
- te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften.

Deze twee aspecten betrekken wij in ons oordeel over de informatie over de bedrijfsvoering. We zeggen daarmee niets over de kwaliteit van de informatie zelf.

Oordeel over de informatie over de bedrijfsvoering

De informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties is op deugdelijke wijze tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

Het onderzoek naar de bedrijfsvoering zelf van Koninkrijksrelaties is onderdeel van ons Rapport bij het Jaarverslag 2007 van het Ministerie van BZK, hoofdstuk 3.

2.4 Oordeel over de informatie over het gevoerde beleid

In het jaarverslag verstrekt de minister ook *beleidsinformatie*: informatie over de gerealiseerde effecten van haar beleid, de daartoe geleverde prestaties en de daarmee gemoeide kosten.

De Algemene Rekenkamer beoordeelt ieder jaar de totstandkoming van de beleidsinformatie en of deze informatie voldoet aan de verslaggevings-eisen.

Oordeel

De informatie over het gevoerde beleid in het Jaarverslag 2007 van Koninkrijksrelaties is op deugdelijke wijze tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingseisen.

3 REACTIE MINISTER EN NAWOORD ALGEMENE REKENKAMER

3.1 Reactie minister

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 23 april 2008 op ons rapport gereageerd. Hierna volgt een samenvatting van haar reactie. De volledige reactie is te vinden op www.rekenkamer.nl.

De minister benadrukt in haar reactie dat bij het saneren van betalingsachterstanden sterk gelet wordt op het feit dat het voldoende aannemelijk moet zijn dat de betalingsachterstanden in kwestie bestonden op 31 december 2005 en dat zij in relatie staan tot de taken en verantwoordelijkheden van het bestuur van de eilandgebieden en de Nederlandse Antillen. Het ministerie zal de schuldsanering zeer zorgvuldig uitvoeren. De minister zal de Algemene Rekenkamer blijven betrekken bij de ontwikkelingen op dit dossier en daarover zo nodig ook de Tweede Kamer informeren.

3.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij hebben er waardering voor dat de minister de schuldsanering zorgvuldig zal uitvoeren en ons daarbij wil betrekken. Helaas gaat de minister niet in op onze aanbeveling om inhoudelijke of procedurele criteria te formuleren voor het «aannemelijk maken». Wij verwachten dat het ministerie in ieder geval vastlegt op grond van welke overwegingen het tot betaling is overgegaan. Verder zijn wij van mening dat zij de Tweede Kamer over alle gevallen zou moeten informeren, waarbij gebruik wordt gemaakt van de aanvullende regeling, omdat de rechtmatigheid van de uitgaven in die gevallen mogelijk niet eenduidig is vast te stellen.

BIJLAGE 1

OVERZICHT FOUTEN EN ONZEKERHEDEN IN DE FINANCIËLE INFORMATIE IN HET JAARVERSLAG 2007 VAN KONINKRIJKSRELATIES

B/C. Uitgaven + ontvangsten (€ x 1000)

Art. nr.	Omschrijving	Verantwoord bedrag	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Fout	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Totaal F + O	Tolerantie overschreden?	Onzekerheid over volledigheid
Beleidsartikelen										
1	Waarborgfunctie	41 443	-	-	-	-	-	-		-
2	Bevorderen autonomie Koninkrijkspartners	220 853	471	-	-	113	-	584	nee	-
Niet-beleidsartikelen										
3	Nominaal en onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-		-
Totaal			262 296	471	-	113	-	-		-
(1)	Totaal Uitgaven en Ontvangsten	262 296	Omvangsbasis uitgaven + ontvangsten							
	Procentuele fout	0,18%	Tolerantiegrens niet overschreden							
	Procentuele onzekerheid	0,04%	Tolerantiegrens niet overschreden							
(2)	Totaal	262 296	Omvangsbasis uitgaven + ontvangsten + bijdrage(n) van derden baten-lastendiensten							
	Procentuele fout	0,18%	Tolerantiegrens niet overschreden							
	Procentuele onzekerheid	0,04%	Tolerantiegrens niet overschreden							

B. Uitgaven (€ x 1000)

Art. nr.	Omschrijving	Verantwoord bedrag	Fout	Onzekerheid	Totaal F + O	Tolerantie overschreden?	Onzekerheid over volledigheid
			Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	
Beleidsartikelen							
1	Waarborgfunctie	37 094	-	-	-	-	-
2	Bevorderen autonomie Koninkrijkspartners	210 734	471	-	584	nee	-
Niet-beleidsartikelen							
3	Nominaal en onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal		247 828	471	-	113	-	-

Individuele fouten in de deugdelijke weergave die de tolerantie overschrijden

Art. nr.	Post	Fout
Totaal	Individuele fouten	0
Totaal uitgaven		247 828
Procentuele fout	Tolerantiegrens niet overschreden	0,19%
Procentuele onzekerheid	Tolerantiegrens niet overschreden	0,05%

C. Ontvangsten (€ x 1000)

Art. nr.	Omschrijving	Verantwoord bedrag	Fout	Onzekerheid	Totaal F + O	Tolerantie overschreden?	Onzekerheid over volledigheid
			Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	
Beleidsartikelen							
1	Waarborgfunctie	4 349	-	-	-	-	-
2	Bevorderen autonomie Koninkrijkspartners	10 119	-	-	-	-	-
Niet-beleidsartikelen							
3	Nominaal en onvoorzien	-	-	-	-	-	-
	Totaal	14 468	-	-	-	-	-

Individuele fouten in de deugdelijke weergave die de tolerantie overschrijden

Art. nr.	Post	Fout
	Totaal individuele fouten	0
	Totaal ontvangsten	14 468
	Procentuele fout	0,00%
	Procentuele onzekerheid	0,00%

E. Saldbalans (€ x 1000)

Art. nr.	Omschrijving	Verantwoord bedrag	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Fout	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Onzekerheid	Totaal F+O	Onzekerheid over volledigheid
3	Liquide middelen	76 113	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Uitgaven buiten begrotingsverband	2 839	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Ontvangsten buiten begrotingsverband	664	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Openstaande rechten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Extra-comptabele voorschotten	302 678	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Extra-comptabele schulden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Voorschotten	167 194	3 210	-	4 600	-	-	-	7 810	-
11	Garantieplichtingen	88 792	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Openstaande verplichtingen	102 324	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Deelnemingen	12 932	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal beoordeeld	753 537	3 210	-	4 600	-	-	-	-	-

* De tolerantiegrens wordt afgeleid van totaal beoordeeld

Totaal saldbalans	753 537	
Procentuele fout	1,04%	Tolerantiegrens niet overschreden
Procentuele onzekerheid	0,00%	

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CW 2001	Comptabiliteitswet

Op www.rekenkamer.nl staat een verklarende woordenlijst met begrippen die veel voorkomen in onze rapporten bij de jaarverslagen.

LITERATUUR

Brief van de staatssecretaris van BZK inzake economische zones op de Nederlandse Antillen, Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 200 IV, nr. 48. Den Haag: Sdu.